

Victor CRĂCIUN
1934-2018

Maria S. Ciobanu

Scriitor, critic și istoric literar, profesor, bibliolog și arhivist român, originar din Basarabia.

S-a născut la 16 iulie 1934 la Durlești, suburbie a Chișinăului. A decedat la 30 august 2018 la București, România.

La anunțarea ocupării Basarabiei de către bolșevici, familia s-a refugiat la bunicii din partea tatălui, în localitatea Cuza-Vodă (Pechea), jud. Covurlui (astăzi Galați), România.

În septembrie 1941, după eliberarea Basarabiei de Armata Română, părinții, ca funcționari de stat, au fost obligați să se reîntoarcă la serviciile pe care le avusesse ră la Durlești. Victor și fratele său Boris s-au stabilit la Arad, cu sprijinul unchiului, Ionel Crăciun. Aici a urmat școala primară (1941-1945) și Liceul „Moise Nicoară” din Arad (1945-1948). Ulterior a continuat studiile la Școala la Pedagogică (Normală) din aceeași localitate (1948-1950), iar în anii 1950-1952 la Școala Normală „Vasile Lupu” din Iași.

Între anii 1952-1956 își face studiile la Facultatea de Istorie și Filologie a Universității „Al. I. Cuza” din Iași, unde i-a avut profesori pe reputații Al. Dima, C. Ciopraga, D. Simonescu ș.a. Și-a luat licența de profesor la specialitatea „Limba română”. În 1973 a susținut teza de doctor în științe filologice la Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” din București, cu tema „Scriitorul și microfonul: o istorie a literaturii române la microfon”.

Activitatea profesională, încă în anii de studii, a început-o în calitate de bibliotecar (1953-1956). După absolvirea facultății, se lansează în activitate didactică la Universitatea „Al.I. Cuza” din Iași în calitate de asistent, lector, conferențiar (1956-1965) și, din 1959, și la Institutul Pedagogic din Bacău (azi, Colegiul Național Pedagogic „Ștefan cel Mare”). A activat și ca profesor la Școala Populară de Artă din București (1965). Între anii 1965-1969 a fost redactor, șef de secție, secretar general la Redacția culturală a Radiodifuziunii Române. În 1969 a fost suspendat din funcție din cauza atitudinii politice (comentarea nefavorabilă a discursului lui N. Ceaușescu, ținut la 1 decembrie 1968, la Alba Iulia) și trecut apoi ca șef al Oficiului de presă și tipărituri al Radioteleviziunii Române.

Din 1972 a fost redactor-șef adjunct, director de programe la Televiziunea Română, organizator al programării moderne și creator al unor grile, care au occidentalizat programele Televiziunii Române.

După cutremurul din 10 martie 1977 a fost destituit din funcție, pe motiv că ar fi avut, în urma tragicului eveniment, legături cu străinătatea, în special cu postul

Radio Europa Liberă. În perioada 1977-1983 a fost redactor la Radiodifuziune, Sectorul teatrul radiofonic, apoi la Redacția culturală, ulterior la Sectorul cultural. În 1991 devine director al Editurii pentru Turism. La 1 august 1991 este numit subsecretar și secretar de stat la Ministerul Afacerilor Externe pentru relațiile cu Republica Moldova, până la desființarea acestui sector.

A înființat Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni (1989), care a avut drept scop valorificarea plenară și aducerea în actualitate a marilor evenimente care au marcat destinul românilor, între care unirea românilor ocupau un loc central. Sub egida Ligii, s-a desfășurat omagierea unor mari evenimente istorice: prima sărbătorire comună a Unirii Basarabiei cu Țara (24-27 martie 1990), primul Pod de flori de la Prut (6 mai 1990), Podul de conștiință „M. Eminescu” (15 iunie 1990) și Podul de verb românesc (de Ziua Limbii Române, Chișinău, 28-31 august 1990). A organizat comemorarea marilor personalități românești, prin simpozioane științifice, tipărituri, busturi sau plăci memoriale: a lui M. Eminescu (la Cernăuți, Chișinău, Slobozia Mare și Durlești, Budapesta, Viena, Costei și Uzdin, Odesa, Tirana ș.a.); a lui A. Mateevici (la Zaim); a lui Ștefan cel Mare (la Cobâlea); a lui G. Coșbuc (Voievodina, Serbia); a lui Petru Movilă (la Kiev), a scriitorilor M. Sadoveanu, N. Stănescu, L. Blaga, M. Kogălniceanu, O. Goga, G. Coșbuc, M. Preda pe Aleea Clasicilor (din Chișinău), a lui C. Brâncuși (la Chișinău); instalarea Statuii Lupoaiței (la Chișinău); a Troiței eroilor români căzuți la Smârdan (Bulgaria).

A mai participat la sărbătorirea celor 1900 de ani de la războiul daco-roman (la Benevento, Roma și Ancona din Italia, Chișinău, Vidin și în alte localități din țară) ș.a. În calitatea sa de secretar executiv al Congresului Spiritualității Românești, a avut un rol important în organizarea anuală a întrunirilor de la Băile Herculane, de la Alba Iulia.

A desfășurat o largă activitate de promovare și susținere a valorilor românești în diasporă și în Republica Moldova. A mers aproape în toate comunitățile românești, donându-le cărți, plăci memoriale, tablouri, medalii și ordine.

A adus contribuții importante în sfera eminescologiei prin pelerinaje de documentare pe urmele marelui poet. Acestea i-au permis să reia firul investigațiilor documentare de unde s-au întrerupt studiile călinesciene, editând corpusul operei lui M. Eminescu.

Este autor a peste 150 de cărți de proză, teatru, scenarii cinematografice, monografii, albume, ediții, antologii etc., printre care: „Efigia literară a lui Mihai Eminescu” (1971), „Mihai Eminescu – un veac de nemurire” (vol. I, 1990; vol. II, 1991), „Eminescu regăsit” (1998), „Capodopere” (2000), „Eminescu – icoana stelei” (2000), romanul documentar „Eminescu și Veronică Micle” (2000), „Eminescu, Ștefan cel Mare, Putna” (2004) ș.a.

Lui Victor Crăciun i s-au acordat numeroase premii, medalii și titluri onorifice. Este Cetățean de onoare al localității Băile Herculane și al orașului Craiova.

A se vedea și articolul din „Calendar Național 2004”. – Chișinău, 2004. – P. 223-224.

Bibliografie selectivă:

Crăciun, Victor. Confesiuni sonore : O istorie a literaturii române / Victor Crăciun. – Galați : Cartea Românească, 1980. – 326 p.

Eminescu – peste nemărginirea timpului : Propagarea operei în 64 de limbi și literaturi / coord.: Mihai Cimpoi, Cristiana Crăciun, Victor Crăciun [et al.] ; ediție concepută și prezentată de Cristiana Crăciun, Victor Crăciun ; cuvânt înainte: Virgil Câdea. – București : Litera, 2000. – 958 p.

Gînduri închinare mamei / antologie și pref.: Victor Crăciun. – București : Editura Tineretului, 1968. – 296 p.

Timp și răstimp : Prof. dr. Victor Crăciun : Între scris și acțiune culturală la 75 de ani de viață și 60 de ani de la debut / consilier ed.: Cristiana Crăciun. – [București] : Semne, 2009. – 87 p.

Crăciun, Victor. A muri în nemurire : [Grigore Vieru] / Victor Crăciun // Literatura și arta. – 2009. – 5 febr. – P. 5.

Crăciun, Victor. Eminescu în slujba Neamului / Victor Crăciun // Viața Basarabiei. – 2014. – Nr 4. – P. 7-25.

Crăciun, Victor. Nicolae Dabija – 65 de ani / Victor Crăciun. – Literatura și arta. – 2013. – 11 iul. – P. 4.

Crăciun, Victor. Podul de conștiință Grigore Vieru : [In me 192 moriam] / Victor Crăciun // Literatura și arta. – 2009. – 22 oct. – P. 5.

Crăciun, Victor. Reparații necesare : [Pactul Ribentrop Molotov] / Victor Crăciun. – Literatura și arta. – 2010. – 24 iun. – P. 2.

Crăciun, Victor. Unicul Mihai Cimpoi / Victor Crăciun // Mihai Cimpoi : Monografie bibliografică / Lidia Kulikovschi, Taisia Foiu, Vera Sârbu ; contribuții: Elena Dabija, Nadejda Mășcăuțanu ; ed. îngrijită de Mariana Harjevschi. – Chișinău : [S. n.], 2017. – P. 20-21.

Crăciun, Victor. Ziua sinistră a românilor : [28 iunie – zi de doliu] / Victor Crăciun. – Literatura și arta. – 2015. – 15 iun. – P. 7.

Crăciun Victor // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia : 1812-2010 / Anatol Ciocanu, Valeriu Nazar, Sergiu Nucă [et al.] ; coord.: Valeriu Nazar. – Chișinău : Prut Internațional, 2010. – P. 147-148.

Soltan, Petru. O mănăstire pe roate! : [despre Victor Crăciun, 70 de ani de la naștere] / Petru Soltan // Literatura și arta. – 2004. – 15 iul. – P. 2.

Țărălungă, Ecaterina. Crăciun Victor / Țărălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești. Personalități / Ecaterina Țărălungă. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 227.

Vieru, Grigore. Un minunat fiu al vetrei românești : [despre Victor Crăciun, 70 de ani de la naștere] / Grigore Vieru // Literatura și arta. – 2004. – 15 iul. – P. 2.

Ciobanu, Maria. Bibliotecari omagiați în 2024 – Victor Crăciun // Calendar Național 2024 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; director general: Elena Pintilei ; coord.: Veronica Borș ; aut.: Elena Barbos-Balinschi, Maria S. Ciobanu, Elena Harconița, Ana Struță ; colegiul red.: acad. Andrei Eșanu (președinte), Iurie Colesnic (vicepreședinte), Iulian Filip [et al.] ; red.: Elena Varzari ; redactare bibliografică: Elena Barbos-Balinschi. – Chișinău, 2023 (Primex-Com). – P. 190-192. – ISSN 1857-1557. — Bibliogr. la sfârșitul art. – Ind. alf. al datelor memorabile documentate: p. 350-352. — Mod de acces: http://bnrm.md/files/publicatii/CN_2024.pdf